ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 24.5.2023 г.
COM(2023) 627 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Швеция за 2023 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Швеция за 2023 г.

{SWD(2023) 627 final}

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Швеция за 2023 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Швеция за 2023 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики[1], и по-специално член 9, параграф 2 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси[2], и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета по икономическа политика,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета[3], с който бе създаден Механизмът за възстановяване и устойчивост, влезе в сила на 19 февруари 2021 г. По Механизма за възстановяване и устойчивост се предоставя финансова подкрепа на държавите членки за осъществяването на реформи и инвестиции, водещи до фискален стимул, финансиран от ЕС. В съответствие с приоритетите на европейския семестър той допринася за икономическото и социалното възстановяване и за осъществяването на устойчиви реформи и инвестиции, по-специално за насърчаване на екологичния и цифровия преход и за укрепване на устойчивостта на икономиките на държавите членки. Механизмът също така спомага за укрепването на публичните финанси и стимулира растежа и създаването на работни места в средносрочен и дългосрочен план, подобрява териториалното сближаване в рамките на ЕС и подкрепя непрекъснатото прилагане на Европейския стълб на социалните права.

---

1 ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.

2 ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25.

3 Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17).

Максималното финансово участие за държава членка в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост беше актуализирано на 30 юни 2022 г. в съответствие с член 11, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(2) На 22 ноември 2022 г. Комисията прие годишния обзор на устойчивия растеж[4], с което постави началото на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2023 г. На 23 март 2023 г. Европейският съвет одобри приоритетите на обзора във връзка с четирите измерения на конкурентоспособната устойчивост. На 22 ноември 2022 г. въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие и доклада за механизма за предупреждение за 2023 г., в който посочи Швеция като една от държавите членки, които могат да бъдат засегнати или за които може да съществува риск да бъдат засегнати от дисбаланси и за които ще е необходим задълбочен преглед. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната, която Съветът прие на 16 май 2023 г., както и предложението за съвместния доклад за заетостта за 2023 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права, което Съветът прие на 13 март 2023 г.

(3) Въпреки че икономиките на ЕС показват забележителна устойчивост, геополитическият контекст продължава да оказва отрицателно въздействие. Като застава твърдо с Украйна, ЕС насочва своята програма за икономическа и социална политика към намаляване на отрицателното въздействие от енергийните сътресения върху уязвимите домакинства и дружества в краткосрочен план, към запазване на усилията за осъществяване на екологичния и цифровия преход, подкрепа за устойчив и приобщаващ растеж, запазване на макроикономическата стабилност и повишаване на устойчивостта в средносрочен план. Той също така поставя силен акцент върху повишаването на конкурентоспособността и производителността на ЕС.

(4) На 1 февруари 2023 г. Комисията публикува Съобщението *„Промишлен план на Зеления пакт за ерата на нулеви нетни емисии“*[5] с цел засилване на конкурентоспособността на промишлеността на ЕС с нулеви нетни емисии и подпомагане на бързия преход към неутралност по отношение на климата. Планът допълва текущите усилия в рамките на Европейския зелен пакт и REPowerEU. Той има за цел да се осигури по-благоприятна среда за увеличаване на производствения капацитет на ЕС за технологиите и продуктите с нулеви нетни емисии, необходими за постигане на амбициозните цели на ЕС в областта на климата, както и за гарантиране на достъп до съответните суровини от изключителна важност, включително чрез диверсифициране на източниците, правилно използване на геоложките ресурси в държавите членки и максимално увеличаване на рециклирането на суровини. Планът се основава на четири стълба: предвидима и опростена регулаторна среда, ускоряване на достъпа до финансиране, повишаване на уменията и отворена търговия за устойчиви вериги на доставки. На 16 март 2023 г. Комисията публикува и Съобщението „Дългосрочна конкурентоспособност на ЕС: перспективи след 2030 г.“[6], структурирано около девет взаимно подсилващи се движещи сили с цел да се работи за стимулираща растежа регулаторна рамка. В него се определят

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

приоритети на политиката, насочени към активно осигуряване на структурни подобрения, добре насочени инвестиции и регулаторни мерки за дългосрочната конкурентоспособност на ЕС и неговите държави членки. Препоръките по-долу спомагат за изпълнението на тези приоритети.

(5) През 2023 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива в съответствие с прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост. Пълното изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост е от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като плановете обхващат всички или значителна част от съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните години. Специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г., 2020 г. и 2022 г. продължават да бъдат еднакво актуални и за плановете за възстановяване и устойчивост, преразгледани, актуализирани или изменени в съответствие с членове 14, 18 и 21 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(6) Регламентът REPowerEU[7], приет на 27 февруари 2023 г., има за цел бързото премахване на зависимостта на ЕС от вноса на руски изкопаеми горива. Това ще допринесе за енергийната сигурност и диверсификацията на енергийните доставки на ЕС, като същевременно ще увеличи използването на възобновяеми енергийни източници, капацитета за съхранение на енергия и енергийната ефективност. Регламентът дава възможност на държавите членки да добавят нова глава за REPowerEU към своите национални планове за възстановяване и устойчивост, за да финансират ключови реформи и инвестиции, които ще спомогнат за постигането на целите на REPowerEU. Те също така ще спомогнат за повишаване на конкурентоспособността на промишлеността на ЕС с нулеви нетни емисии, както е посочено в Промишления план на Зеления пакт за ерата на нулеви нетни емисии, и за изпълнение на свързаните с енергетиката специфични за всяка държава препоръки, отправени към държавите членки през 2022 г. и, когато е приложимо, през 2023 г. С Регламента REPowerEU се въвежда нова категория безвъзмездна финансова подкрепа, която се предоставя на държавите членки за финансиране на нови свързани с енергетиката реформи и инвестиции в рамките на техните планове за възстановяване и устойчивост.

(7) На 8 март 2023 г. Комисията прие съобщение, в което се предоставят насоки за фискалната политика за 2024 г. То има за цел да подпомогне изготвянето на програмите за стабилност и конвергенция на държавите членки и по този начин да се засили координацията на политиките[8]. Комисията припомни, че общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж ще бъде дезактивирана в края на 2023 г. Тя призова за фискални политики през периода 2023—2024 г., които осигуряват средносрочна устойчивост на дълга и повишават потенциалния растеж по устойчив начин. Държавите членки бяха приканени да определят в своите програми за стабилност и конвергенция за 2023 г. начина, по който фискалните им планове ще осигурят спазването на референтната стойност за дефицита от 3 % от БВП, както и реалистичното и непрекъснато намаляване на

[7] Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО (ОВ L 63, 28.2.2023 г., стр. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

дълга или запазването на благоразумно равнище на дълга в средносрочен план. Комисията прикани държавите членки постепенно да премахнат националните фискални мерки, въведени за защита на домакинствата и предприятията от енергийния ценови шок, като се започне с тези, които са целенасочени в най-малка степен. Тя посочи, че ако мерките за подкрепа трябва да бъдат удължени поради подновен енергиен натиск, държавите членки следва да насочат тези мерки към уязвимите домакинства и предприятия много по-добре, отколкото в миналото. Комисията предложи фискалните препоръки да бъдат количествено определени и диференцирани и да бъдат формулирани въз основа на нетните първични разходи, както се предлага в нейното Съобщение относно насоките за реформа на рамката на ЕС за икономическо управление[9]. Тя препоръча всички държави членки да продължат да защитават инвестициите, финансирани на национално равнище, и да гарантират Механизма за възстановяване и устойчивост използване на средствата по линия на МВУ и други фондове на ЕС, по-специално с оглед на екологичния и цифровия преход и целите по отношение на устойчивостта. Комисията посочи, че ще предложи на Съвета да открие процедури при прекомерен дефицит през пролетта на 2024 г. въз основа на данните за резултатите за 2023 г. в съответствие с действащите правни разпоредби.

(8) На 26 април 2023 г. Комисията представи законодателни предложения за осъществяване на цялостна реформа на правилата на ЕС за икономическо управление. Основната цел на предложенията е да се засили устойчивостта на публичния дълг и да се насърчи устойчивият и приобщаващ растеж във всички държави членки чрез реформи и инвестиции. Въпреки че с предложенията държавите членки ще разполагат с по-силен контрол върху изготвянето на своите средносрочни планове, с тях се въвежда също по-строг режим на правоприлагане, за да се гарантира, че държавите членки изпълняват ангажиментите, които са поели в своите средносрочни фискално-структурни планове. Целта е законодателната работа да приключи през 2023 г.

(9) На 28 май 2021 г. Швеция представи на Комисията своя национален план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 18, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/241. Съгласно член 19 от Регламент (ЕС) 2021/241 Комисията оцени целесъобразността, ефективността, ефикасността и съгласуваността на плана за възстановяване и устойчивост в съответствие с насоките за оценка в приложение V към посочения регламент. На 4 май 2022 г. Съветът прие своето решение за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Швеция[10]. Отпускането на траншовете зависи от решение на Комисията, взето в съответствие с член 24, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/241, че Швеция е изпълнила задоволително съответните ключови етапи и цели, определени в решението за изпълнение на Съвета. Задоволителното изпълнение предполага, че постигането на предходните ключови етапи и цели е запазено.

(10) В съответствие с член 1 от Регламент (ЕО) № 1466/97, на 28 април 2023 г. Швеция представи своята национална програма за реформи за 2023 г., а на 28 април 2023 г. — програмата си за стабилност за 2023 г. Двете програми бяха оценени заедно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях. В съответствие

---

9 COM(2022) 583 final.

10 Решение за изпълнение на Съвета от 4 май 2022 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Швеция (ST 7772/22; ST 7772/22 ADD 1).

с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241 националната програма за реформи за 2023 г. отразява също шестмесечното докладване на Швеция относно напредъка, постигнат при изпълнението на нейния план за възстановяване и устойчивост.

(11) На 24 май 2023 г. Комисията публикува доклада за Швеция за 2023 г.[11] В него беше оценен напредъкът на Швеция в изпълнението на съответните специфични за държавата препоръки, приети от Съвета в периода 2019—2022 г., и беше направен преглед на изпълнението от страна на Швеция на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за държавата бяха посочени пропуски по отношение на предизвикателствата, които не са разгледани или са само частично разгледани в плана за възстановяване и устойчивост, както и по отношение на новите и нововъзникващите предизвикателства. В него бяха оценени също напредъкът на Швеция при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на ЕС в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността, както и напредъкът в постигането на целите на ООН за устойчиво развитие.

(12) Комисията извърши задълбочен преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 за Швеция и публикува резултатите от него на 24 май 2023 г.[12] Комисията стигна до заключението, че в Швеция са налице макроикономически дисбаланси. По-специално продължават да съществуват уязвимости в Швеция, свързани с пазара на недвижими имоти и високия частен дълг. Цените на недвижимите имоти са високи и доскоро се покачваха. Увеличението на цените на жилищата върви ръка за ръка с нарастващия частен дълг. През 2022 г., на фона на силно затягане на паричните условия и условията за финансиране, цените на недвижимите имоти започнаха видимо да се понижават в началото на процес, както изглежда, на елиминиране на натрупаните уязвимости. При цените все още се наблюдава значителна надценка и се очаква те да продължат да намаляват. В последно време оборотът в сектора на недвижимите имоти забележимо намаля и в резултат на това търсенето на новопостроени жилища също намаля. Неблагоприятното развитие досега е ограничено до секторите на строителството и недвижимите имоти, в които понастоящем се отчита остър спад след години на висок растеж. Като цяло се очаква шведската икономика да се свие през 2023 г., при което промените в паричните условия ще засегнат балансите на домакинствата и търговските дружества за недвижими имоти и възможностите им да потребяват и инвестират. Въздействието на увеличените лихвени проценти върху плащанията по ипотечни кредити е съществено поради преобладаването на променливите лихвени проценти и ипотеките с много дълги срокове на изплащане. Въздействието на променящите се условия върху финансовия сектор е ограничено; секторът е силен и отчита високи маржове на печалба и рисково претеглени капиталови съотношения, което вероятно служи като преграда срещу разпространението на проблемите на сектора на недвижимите имоти в икономиката като цяло чрез финансовия сектор, въпреки високата му експозиция спрямо недвижимите имоти. Напредъкът в политиките е ограничен. По-специално данъчната система продължава да благоприятства притежаването на жилище чрез слабо периодично облагане на недвижимата собственост и насърчава придобиването на жилище, финансирано с дълг, чрез

[11] SWD(2023) 627 final.
[12] SWD(2023) 644 final.

значително данъчно приспадане на плащанията на лихви по ипотечни кредити. Освен това реформата на неефективния пазар за отдаване под наем е ограничена.

(13) Въз основа на данните, потвърдени от Евростат[13], салдото по консолидирания държавен бюджет на Швеция се е подобрило от балансирана бюджетна позиция през 2021 г. на излишък от 0,7 % през 2022 г., докато консолидираният държавен дълг е намалял от 36,5 % от БВП в края на 2021 г. на 33,0 % в края на 2022 г.

(14) Салдото по консолидирания държавен бюджет беше повлияно от мерките на фискалната политика, приети за смекчаване на икономическото и социалното въздействие на увеличението на цените на енергията. През 2022 г. мерките за намаляване на приходите включваха намаляването на енергийния данък върху дизеловото гориво и бензина; докато мерките за увеличаване на разходите включваха компенсирането на разходите за електроенергия за домакинствата. Комисията оценява нетните бюджетни разходи за тези мерки на 0,2 % от БВП през 2022 г.[14] Салдото по консолидирания държавен бюджет беше повлияно и от бюджетните разходи за временна закрила на разселените лица от Украйна, които се оценяват на 0,2 % от БВП през 2022 г. В същото време изчислените разходи за временните извънредни мерки във връзка с COVID-19 намаляха до 1,1 % от БВП през 2022 г. спрямо 2,0 % през 2021 г.

(15) На 18 юни 2021 г. Съветът препоръча на Швеция[15] през 2022 г. да поддържа подкрепяща фискална позиция, в това число от импулса в резултат на Механизма за възстановяване и устойчивост, и да запази финансираните на национално равнище инвестиции.

(16) Според оценките на Комисията фискалната позиция[16] през 2022 г. е била рестриктивна — +0,4 % от БВП, което е подходящо в условията на висока инфлация. В съответствие с препоръката на Съвета Швеция продължи да подпомага възстановяването, включително с инвестиции, финансирани от Механизма за възстановяване и устойчивост. Разходите, финансирани с безвъзмездни средства по Механизма за възстановяване и устойчивост и с други фондове на ЕС, възлизаха на 0,2 % от БВП през 2022 г. (0,2 % от БВП през 2021 г.). Инвестициите, финансирани на национално равнище, са имали експанзионистичен принос от 0,1 процентни пункта към фискалната позиция[17]. Поради това Швеция запази инвестициите, финансирани на национално равнище, както бе препоръчано от Съвета. Същевременно ръстът на финансираните на национално равнище първични текущи разходи (без новите мерки по отношение на приходите) доведе до рестриктивен принос в размер на

---

13 Евростат-Euro Indicators, 47/2023, 21.4.2023 г.

14 Брутните бюджетни разходи за мерките за енергийна подкрепа бяха близо 0,5 % от БВП през 2022 г., но значителни компенсиращи приходи бяха получени от оператора на преносната система *Svenska Kraftnät*.

15 Препоръка на Съвета от 18 юни 2021 г., съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция за 2021 г. на Швеция (ОВ C 304, 29.7.2021 г., стр. 131).

16 Фискалната позиция се измерва с промяната в първичните разходи (без дискреционните мерки по отношение на приходите), като се изключват временните извънредни мерки, свързани с кризата с COVID-19, но се включват разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) по Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС — спрямо средносрочния потенциален растеж. За повече подробности вж. каре 1 във фискалните статистически таблици.

17 Другите капиталови разходи, финансирани на национално равнище, имаха експанзионистичен принос от 0,2 процентни пункта от БВП.

0,8 процентни пункта към фискалната позиция. Следователно Швеция е държала в достатъчна степен под контрол нарастването на текущите разходи, финансирани на национално равнище.

(17) Макроикономическият сценарий в основата на бюджетните прогнози в програмата за конвергенция е предпазлив през 2023 г. и реалистичен след това. Правителството предвижда реалният БВП да намалее с 1,0 % през 2023 г. и да нарасне отново с 1,2 % през 2024 г. За сравнение в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда реалният БВП да намалее с 0,5 % през 2023 г. и да нарасне с 1,1 % през 2024 г., главно поради факта, че в посочената прогноза по-неотдавнашните данни и инвестициите извън строителството са нетолкова динамични.

(18) В своята програма за конвергенция за 2023 г. правителството очаква излишъкът по консолидирания държавен бюджет за 2022 г. да се влоши до съотношение на дефицита от 0,4 % от БВП през 2023 г. Влошаването през 2023 г. отразява основно по-слабата икономика и влошаващите се финанси на сектора на местното управление. Съгласно програмата съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да спадне от 33,0 % в края на 2022 г. на 31,0 % в края на 2023 г. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда бюджетен дефицит от 0,9 % от БВП за 2023 г. Това е по-високо от дефицита, предвиден в програмата за конвергенция, главно поради факта, че Комисията очаква по-високи публични разходи, дължащи се например на по-високо междинно потребление и социални трансфери в натура, както и по-високи лихвени разходи. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда подобно съотношение на консолидирания държавен дълг към БВП от 31,4 % в края на 2023 г.

(19) Салдото по консолидирания държавен бюджет през 2023 г. се очаква да продължи да се влияе от мерките, приети с цел смекчаване на икономическите и социалните последици от увеличението на цените на енергията. Те се състоят от мерки, удължени от 2022 г. (по-специално намаляване на енергийния данък върху бензина и дизеловото гориво), и от нови мерки, като например компенсиране на разходите за електроенергия на домакинствата, фирмите и организациите. Разходите за тези мерки се компенсират предимно от приходите от такси за пренос, както и в по-малка степен от данъците върху неочакваните печалби на доставчиците на енергия. Като се вземат предвид тези приходи, нетните бюджетни разходи за мерките за подкрепа в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. възлизат на 0,1 % от БВП през 2023 г.[18] Повечето от мерките през 2023 г. не изглеждат насочени към най-уязвимите домакинства или предприятия и не запазват напълно ценовия сигнал за намаляване на търсенето на енергия и повишаване на енергийната ефективност. В резултат на това в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. действителният размер на целевите мерки за подкрепа, който трябва да бъде взет предвид при оценката на спазването на фискалната препоръка за 2023 г., се оценява на 0,0 % от БВП през 2023 г. (подобно на 2022 г.). Бюджетните разходи за временна закрила на разселените лица от Украйна се очаква да останат като цяло стабилни през 2023 г. И накрая, бюджетното салдо за 2023 г. се очаква да се възползва от

[18] Тази стойност представлява равнището на годишните бюджетни разходи за тези мерки, включително текущите приходи и разходи, както и — когато е уместно — мерките за капиталови разходи.

постепенното премахване на временните извънредни мерки във връзка с COVID-19 в размер на 1,1 % от БВП.

(20) На 12 юли 2022 г. Съветът препоръча[19] Швеция да предприеме действия, за да гарантира, че през 2023 г. растежът на финансираните на национално равнище първични текущи разходи е в съответствие с като цяло неутрална позиция на политиката[20], като се вземе предвид продължаващата временна и целенасочена подкрепа за най-уязвимите на покачването на цените на енергията домакинства и предприятия и за хората, бягащи от Украйна. Швеция следва да има готовност да адаптира текущите разходи към променящата се ситуация. На Швеция беше препоръчано също да увеличи публичните инвестиции за екологичния и цифровия преход, както и за енергийната сигурност, като се вземе предвид инициативата REPowerEU, включително чрез използване на Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза.

(21) През 2023 г. в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда фискалната позиция да бъде до голяма степен неутрална (-0,1 % от БВП) в контекста на висока инфлация. Това следва рестриктивна фискална позиция през 2022 г. (+0,4 % от БВП). Увеличението на финансираните на национално равнище първични текущи разходи (след приспадане на дискреционните мерки по отношение на приходите) през 2023 г. се очаква да осигури до голяма степен неутрален принос от -0,2 % от БВП към фискалната позиция. В обобщение прогнозираният растеж на финансираните на национално равнище първични текущи разходи е в съответствие с препоръката на Съвета. Предвижда се разходите, финансирани с безвъзмездни средства по Механизма за възстановяване и устойчивост и с други фондове на ЕС, да възлизат на 0,3 % от БВП през 2023 г., докато финансираните на национално равнище инвестиции се очаква да осигурят до голяма степен неутрален принос към фискалната позиция от 0,1 процентни пункта[21]. Поради това Швеция планира да финансира допълнителни инвестиции чрез Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС и не се очаква да запази инвестициите, финансирани на национално равнище. Тя планира да финансира публични инвестиции за екологичния и цифровия преход и за енергийна сигурност, като инвестиции в климатичния преход на промишлеността и разширяването на широколентовите връзки, които са финансирани от Механизма за възстановяване и устойчивост и от други фондове на ЕС.

(22) Съгласно програмата за конвергенция се очаква дефицитът по консолидирания държавен бюджет да нарасне до 0,6 % от БВП през 2024 г. Увеличението през 2024 г. отразява главно икономическия спад. В програмата се очаква съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП да остане стабилно на равнище 31,0 % в края на 2024 г. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата за изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда бюджетен дефицит от 0,5 % от

---

19 Препоръка на Съвета от 12 юли 2022 г. относно националната програма за реформи на Швеция и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Швеция за 2022 г. (ОВ C 334, 1.9.2022 г., стр. 221).

20 Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. средносрочният (среден за 10 години) потенциален растеж на производството на Швеция, който се използва за измерване на фискалната позиция, се оценява на 7,7 % в номинално изражение.

21 Очаква се другите капиталови разходи, финансирани на национално равнище, да имат неутрален принос.

БВП през 2024 г. Това е в голяма степен в съответствие с дефицита, предвиден в програмата. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда подобно съотношение на консолидирания държавен дълг към БВП от 30,7 % в края на 2024 г.

(23) В програмата за конвергенция се предвижда постепенното премахване на повечето от мерките за енергийна подкрепа през 2024 г.[22] Комисията оценява нетните разходи за мерките за енергийна подкрепа на 0,1 % от БВП през 2024 г., което съответства на равнището от 2023 г. Тези изчисления се базират на допускането, че няма да има нови увеличения на цените на енергията. Мерките за енергийна подкрепа, които понастоящем се планира да останат в сила през 2024 г., не изглеждат насочени към уязвимите домакинства или предприятия. Те не запазват ценовия сигнал за намаляване на търсенето на енергия и повишаване на енергийната ефективност.

(24) В програмата Швеция планира да постигне средносрочната бюджетна цел — структурно бюджетно салдо от -1,0 % от БВП — през 2023 г. и 2024 г., и да я поддържа през останалата част от периода на програмата. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. структурното салдо се очаква да отчете излишък от 0,1 % от БВП през 2023 г. и 0,7 % от БВП през 2024 г., което е над средносрочната бюджетна цел.

(25) Ако се допусне, че политиките остават непроменени, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда нетните първични разходи, финансирани на национално равнище, да нараснат на 1,1 % през 2024 г.

(26) Съгласно програмата се очаква бюджетните инвестиции да нараснат от 4,7 % от БВП през 2023 г. на 5,2 % от БВП през 2024 г. По-високите инвестиции отразяват както по-високите инвестиции, финансирани на национално равнище, така и инвестициите, финансирани от ЕС, а именно чрез Механизма за възстановяване и устойчивост. Програмата се отнася до реформи и инвестиции, като например променените възрастови граници в пенсионната система, които се очаква да допринесат за фискалната устойчивост и за устойчивия и приобщаващ растеж. В програмата за конвергенция е начертан средносрочен фискален план до 2026 г. Според програмата дефицитът по консолидирания държавен бюджет се очаква да се превърне в излишък от 0,2 % от БВП през 2025 г. и 1,4 % до 2026 г. Поради това се планира салдото по консолидирания държавен бюджет да достигне съответната референтна стойност по Договора през програмния период. Съгласно програмата съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да спадне от 31,0 % в края на 2024 г. на 27,7 % в края на 2026 г.

(27) Високият частен дълг и, въпреки някои неотдавнашни корекции, все още силно надценените недвижими имоти представляват макроикономически дисбаланси, които продължават да бъдат изложени на риск от хаотично коригиране. За новодошлите на пазара на жилища е все още е трудно да си позволят жилища, докато пазарът за отдаване под наем предлага малко алтернативи и все още се нуждае от реформа, за да се намали броят на чакащите и да се насърчи строителството на жилища за отдаване под наем. За преодоляването на дисбалансите Швеция предприе ограничени действия в областта на политиките,

[22] Предвижда се намаляването на енергийния данък върху дизеловото гориво и бензина да остане в сила от 2023 г. до 2025 г.

като се съсредоточи върху макропруденциалните политики и мерките за снабдяване, насочени към облекчаване на процедурите по издаване на разрешения за строеж и субсидиране на строителството на апартаменти за отдаване под наем.

(28) Общата данъчна тежест върху недвижимото имущество остава относително ниска поради щедрите данъчни облекчения за лихвените плащания по ипотечни кредити и ниските периодични данъци върху недвижимата собственост. Трудно е да се оцени въздействието на промени в политиката върху плащанията по ипотечни кредити след данъчно облагане поради липсата на индивидуални данни за активите и пасивите на домакинствата. Наличието на такива данни би могло да доведе до повишаване на ефективността при разработването на политика, евентуално до снижаване на бариерата за навлизане на жилищния пазар и по-равномерно разпределение на жилищната тежест сред населението. На пазара за отдаване на жилища под наем регулираните размери на наемите под пазарните цени са облагодетелстват ограничена група домакинства. Няма връзка между регулираните наеми и нуждите или доходите на домакинството. В резултат на това съществуват дълги списъци на чакащи, по-специално за по-търсените жилища под наем, а процентът на незаетите апартаменти е много нисък от международна гледна точка. Ефективността би могла да се подобри, ако наемите следват пазарните цени в по-висока степен, като това се съчетае с подпомагане за наемите, основано на доходите и нетното богатство.

(29) В съответствие с член 19, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/241 и критерий 2.2 от приложение V към него планът за възстановяване и устойчивост включва широк набор от взаимно подсилващи се реформи и инвестиции, които трябва да бъдат изпълнени до 2026 г. Макар че планът за възстановяване и устойчивост на Швеция беше приет едва през 2022 г., неговото изпълнение вече е в ход. Въпреки бавния старт изпълнението като цяло върви по план и на този етап рисковете от неусвояване изглеждат ограничени, като се има предвид относително малкото разпределение на финансови средства по плана за възстановяване и устойчивост. Оперативната договореност между Комисията и Швеция беше сключена през май 2023 г. Очаква се Швеция да представи първото си искане за плащане, като комбинира две вноски през втората половина на 2023 г. В ход е подготовката на глава за REPowerEU и допълнение поради лекото намаляване на безвъзмездната подкрепа. Бързото включване на новата глава за REPowerEU в плана за възстановяване и устойчивост ще позволи да бъдат финансирани допълнителни реформи и инвестиции в подкрепа на стратегическите цели на Швеция в областта на енергетиката и екологичния преход. Системното и ефективно участие на местните и регионалните власти, социалните партньори и други съответни заинтересовани страни продължава да бъде важно за успешното изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост, както и на други икономически политики и политики в областта на заетостта, които излизат извън рамките на плана, за да се гарантира широка ангажираност с цялостната програма на политиката.

(30) През 2022 г. Комисията одобри всички програмни документи за политиката на сближаване на Швеция. Бързото изпълнение на програмите на политиката на сближаване при взаимно допълване и полезно взаимодействие с плана за възстановяване и устойчивост, включително главата за REPowerEU, е от ключово значение за постигане на екологичния и цифровия преход, повишаване

на икономическата и социалната устойчивост, както и за осигуряване на балансирано териториално развитие в Швеция.

(31) Освен икономическите и социалните предизвикателства, разгледани в плана за възстановяване и устойчивост, Швеция е изправена пред редица допълнителни предизвикателства, свързани с: i) липсата на равни възможности в образованието за ученици в неравностойно положение и от мигрантски произход; ii) необходимостта от по-добро интегриране на групите в неравностойно положение на пазара на труда; и iii) необходимостта от намаляване на зависимостта от изкопаеми горива.

(32) При все че Швеция като цяло постига добри резултати по отношение на образователните резултати, продължават неравенствата в шведската образователна система. Учениците с неравностоен социално-икономически и мигрантски произход имат ограничени възможности за образование, включително развиване на необходимите умения за намиране на работа. Неравенствата в образованието нарастват и често са свързани с липсата на възможности за избор на училище по желание за учениците с мигрантски произход. Различията в практиките на оценяване в училищата рискуват допълнително да подкопаят образователните резултати. Недостигът на квалифицирани учители продължава да бъде проблем, като е най-належащ при учителите на деца със специални потребности, учителите по предмети, включени в задължителното образование, и учителите в областта на професионалното образование в средните училища. Има място за подобряване на структурата и управлението на образователната система, включително на процеса на записване и системата за оценяване, както и на кариерното развитие на учителите.

(33) Швеция продължава да е изправена пред предизвикателства при интегрирането на пазара на труда на хората с неравностоен и мигрантски произход, както и при намаляването на оставащите пропуски в уменията. Равнищата на образование на родените извън ЕС лица са спаднали през последните години, което допълнително увеличава разликата между родените в ЕС и родените извън ЕС. Делът на преждевременно напусналите системата на образованието и обучението се увеличава, особено сред учащите, родени извън ЕС. Необходимо е засилване на участието в учебни дейности, за да се помогне на хората от групи в неравностойно положение да развият умения, подходящи за пазара на труда, и да се увеличат шансовете им за намиране на работа.

(34) Необходими са повече усилия, за да може Швеция да постигне националната си цел за нулеви нетни въглеродни емисии до 2045 г. Макар че Швеция продължава да бъде сред държавите членки с най-висок дял на възобновяемите енергийни източници в крайното потребление на енергия, ограниченията в капацитета на електроенергийната мрежа и в преноса могат да наложат ограничения върху по-нататъшното внедряване на възобновяеми енергийни източници в бъдеще. През 2022 г. тези ограничения допринесоха за значителното повишаване на цените на енергията за промишлеността и домакинствата и ограничиха разрастването на икономическата дейност в отдалечени географски райони. Увеличаването на капацитета на електроенергийната мрежа е от основно значение, като се има предвид, че се очаква крайното потребление на електроенергия в Швеция да се удвои до 300 TWh до 2045 г. поради нарасналите нужди от електрификация на промишлеността и транспорта. Изграждането и укрепването на електроенергийната мрежа обаче се забавя поради продължителните процедури

по издаване на разрешения. Освен това Швеция разполага с някои от най-дългите административни процедури в ЕС за внедряване на възобновяеми енергийни източници, по-специално проекти за вятърна енергия на сушата. Правителството започна проучване относно опростяването на оценките за екологични разрешителни, които попадат в обхвата на шведския кодекс за околната среда. Същевременно липсват конкретни политически действия за ускоряване на административните процедури за разширяване на електроенергийната мрежа и внедряване на възобновяеми енергийни източници чрез ограничаване на броя на органите, участващи в тези процедури, и успоредно провеждане на процедури. Намаляването на потреблението на енергия чрез повишаване на енергийната ефективност също е от съществено значение за намаляването на въглеродните емисии и разходите за енергия за домакинствата и предприятията. По отношение на енергийната ефективност Швеция е изложена на риск да не постигне националната си цел за 50 % по-ефективно използване на енергията през 2030 г. в сравнение с 2005 г., ако траекторията на потреблението на енергия между 2005 и 2020 г. продължи. С първично енергийно потребление от 43,8 Mtoe през 2021 г. Швеция остава сред държавите членки с най-високо потребление на енергия на глава от населението. Потреблението на природен газ в Швеция е намаляло с 37 % през периода август 2022 г. — март 2023 г. в сравнение със средното потребление на газ за същия период през предходните 5 години — това надхвърля целта за намаляване от 15 %. Швеция може да продължи да полага усилия за временно намаляване на търсенето на газ до 31 март 2024 г.[23]

(35) Недостигът на работна ръка и умения в сектори и професии, които са от ключово значение за екологичния преход, включително производството, внедряването и поддръжката на технологии с нулеви нетни емисии, създава пречки пред прехода към икономика с нулеви нетни емисии. Висококачествените системи за образование и обучение, които отговарят на променящите се нужди на пазара на труда, и целенасочените мерки за повишаване на квалификацията и за преквалификация са от ключово значение за намаляване на недостига на умения и насърчаване на приобщаването и пренасочването на работната сила. За да се отключи неоползотвореното предлагане на работна ръка, тези мерки трябва да бъдат достъпни, по-специално за физическите лица и в секторите и регионите, които са най-силно засегнати от екологичния преход. Недостигът на работна ръка в Швеция се увеличи през последните години и през 2022 г. бе докладвано за такъв недостиг в 16 професии, които изискват специфични умения или знания за екологичния преход.

(36) С оглед на оценката на Комисията Съветът разгледа програмата за конвергенция за 2023 г., като становището му[24] е изразено в препоръка 1 по-долу.

(37) С оглед на задълбочения преглед, направен от Комисията, и на тази оценка Съветът разгледа националната програма за реформи за 2023 г. и програмата за конвергенция за 2023 г. Неговите препоръки съгласно член 6 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 са отразени в препоръка 1 по-долу. Политиките, посочени в препоръка 1, спомагат за преодоляване на слабостите, свързани с високия частен дълг и високите цени на жилищата.

---

23 Регламент (ЕС) 2021/1369 на Съвета и Регламент (ЕС) 2021/706 на Съвета

24 Съгласно член 5, параграф 2 и член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета.

ПРЕПОРЪЧВА на Швеция да предприеме следните действия през 2023 и 2024 г.:

1. Да премахне постепенно до края на 2023 г. действащите мерки за енергийна подкрепа. Ако нови увеличения на цените на енергията наложат предприемането на мерки за подкрепа — да гарантира, че тези мерки са насочени към закрила на уязвимите домакинства и предприятия, че са бюджетно допустими и че запазват стимулите за икономии на енергия.

   Като поддържа стабилна фискална позиция през 2024 г., да запази финансираните на национално равнище публични инвестиции и да гарантира, че безвъзмездните средства по МВУ и другите фондове на ЕС се усвояват ефективно, по-специално с цел насърчаване на екологичния и цифровия преход.

   За периода след 2024 г. да продължи инвестициите и реформите, водещи до по-висок устойчив растеж, и да запази разумна средносрочна фискална позиция.

   Да намали рисковете, свързани с високите дългове на домакинствата и дисбалансите на жилищния пазар, чрез намаляване на данъчното приспадане на лихвените плащания по ипотечните кредити и/или чрез увеличаване на периодичните данъци върху недвижимата собственост, като същевременно създаде адекватни инструменти за по-добра оценка и насочване на политиката. Да стимулира инвестициите в жилищно строителство, за да се облекчи най-неотложният недостиг, по-специално чрез премахване на структурните пречки пред строителството и чрез гарантиране на предлагането на земя за застрояване. Да подобри ефективността на жилищния пазар, включително чрез въвеждане на реформи на пазара на отдаване на жилища под наем.

2. Да продължи методичното изпълнение на своя план за възстановяване и устойчивост и бързо да завърши главата за REPowerEU с цел бързо започване на изпълнението ѝ. Да пристъпи към бързо изпълнение на програмите по линия на политиката на сближаване при тясно взаимно допълване и полезно взаимодействие с плана за възстановяване и устойчивост.

3. Да подобри образователните резултати за учениците с неравностоен социално-икономически и мигрантски произход чрез осигуряване на равни възможности за достъп в училищната система и чрез преодоляване на недостига на квалифицирани учители. Да развие уменията на групите в неравностойно положение, особено на хората с мигрантски произход, чрез адаптиране на ресурсите и методите към техните нужди с оглед на това да се подпомогне интегрирането им на пазара на труда.

4. Да намали зависимостта от изкопаеми горива чрез ускоряване на внедряването на възобновяеми енергийни източници, включително чрез разширяване и модернизиране на мрежите за пренос на енергия, чрез въвеждане на реформи за опростяване и ускоряване на административните процедури и процедурите за издаване на разрешения, чрез подобряване на енергийната ефективност и чрез засилване на усилията на политиката, насочени към предоставянето и придобиването на умения, необходими за екологичния преход.

Съставено в Брюксел на […] година.

За Съвета
Председател